

UCHWAŁA Nr 972/05

ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

z dnia 12 kwietnia 2005 r.

w sprawie „Stanowiska w sprawie wstępnego projektu Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013”

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.) oraz § 7, ust 1 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2005 r. w sprawie trybu i terminów konsultacji, współdziałania i współpracy przy opracowywaniu Narodowego Planu Rozwoju, programów operacyjnych i strategii wykorzystania Funduszu Spójności (Dz. U. nr 10, poz. 74) uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się ”Stanowisko w sprawie wstępnego projektu Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013”, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Stanowisko przekazuje się Ministrowi Gospodarki i Pracy.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Marszałek Województwa

Franciszek Wołodźko

Stanowisko Zarządu Województwa Świętokrzyskiego w sprawie wstępnego projektu Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013

Wstępny projekt Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 przyjęty przez Radę Ministrów i będący przedmiotem ogólnonarodowej debaty, w tym również odbywającej się w wielu środowiskach regionu świętokrzyskiego, został przyjęty – z jednej strony z dużym zainteresowaniem i ogromnymi nadziejami, z drugiej zaś z niepokojem czy niewątpliwie ambitne cele i nowatorskie podejście mają szanse na realizację.

Szansy na realizację przyjętej w strategii (tworzonej w ramach aktualizowanej strategii) wizji rozwoju regionu świętokrzyskiego Zarząd Województwa upatruje w zapisach NPR:

- „Wyzwaniem stojącym przed NPR na lata 2007-2013 jest zmniejszenie tych różnic dzięki podnoszeniu konkurencyjności regionów uboższych ...”¹
- „... rozwój społeczno-gospodarczy w przyszłości musi respektować potrzebę wyższej spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym oraz być zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju”.²

Potrzebne jest jednak konsekwentne realizowanie tego zapisu na poziomie operacyjnym przez krajową politykę regionalną i przestrzenną.

Podstawowym problemem zagrażającym spójności gospodarczej i społecznej w skali kraju są narastające dysproporcje między zamożniejszą i uboższą częścią Polski, która nie może być pozostawiona bez realnych działań interwencyjnych ze strony krajowej polityki regionalnej. Aktualnie krajowa polityka regionalna sprzyja nadmiernej koncentracji rozwoju w najsilniejszych ekonomicznie regionach kraju, co prowadzi do peryferyzacji regionów słabszych. Konieczna jest aktywna polityka państwa zmierzająca do przywrócenia gospodarce najuboższych regionów w Polsce zdolności do uruchomienia szybszego wzrostu gospodarczego, pozwalającego na stopniowe niwelowanie różnic w stosunku do regionów bogatszych. Założenie, że może się ono opierać wyłącznie na endogenicznych czynnikach rozwoju regionalnego powinno zostać zweryfikowane. Rozwój najuboższych regionów bez impulsu rozwojowego wywołanego polityką państwa wobec tych regionów nie jest możliwy.

Podstawowe kierunki rozwoju województwa świętokrzyskiego na lata 2007-2013 zakładane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego obejmują:

- Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w dorzeczach głównych rzek i uporządkowanie gospodarki odpadami,
- Modernizację i rozbudowę infrastruktury komunikacyjnej (drogi, kolej, rozbudowa lotniska, e-infrastruktura),
- Podniesienie poziomu infrastruktury naukowej i informatycznej,
- Doskonalenie systemu edukacji kształtującego postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze,
- Rozwój instytucji otoczenia biznesu,
- Tworzenie trwałych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki,
- Rozbudowę bazy turystycznej oraz wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury,
- Rozwój społeczeństwa informacyjnego,
- Aktywizację rolnictwa i wszechstronny rozwój obszarów wiejskich.

¹ NPR - str. 14 pkt. 43

² NPR - str. 27 pkt. 96

Doświadczenia Unii Europejskiej wskazują na to, że podstawowe znaczenie we wzroście konkurencyjności słabiej rozwiniętych regionów mają inwestycje publiczne w infrastrukturę, zwłaszcza szeroko rozumianą komunikację i ochronę środowiska, jako warunku wstępnego dla uruchomienia procesów koncentracji działalności gospodarczej. W Polsce dotychczasowy system transportowy kraju jest barierą w rozwoju społeczno-gospodarczym niektórych regionów, w tym województwa świętokrzyskiego.

W ramach programu regionalnego województwo nie będzie mogło realizować szeroko rozumianego otwarcia komunikacyjnego regionu, o którym zadecyduje układ dróg międzynarodowych i krajowych. Może więc powstać sytuacja, w której realizowana na znaczną skalę modernizacja dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych nie wsparta ze szczebla krajowego modernizacją ponadregionalnego układu drogowego i kolejowego nie wywoła zakładanego impulsu rozwojowego.

Zarząd Województwa postuluje uwzględnienie w krajowej polityce transportowej następujących priorytetowych dla regionu świętokrzyskiego inwestycji:

drogi:

- S-7 (Warszawa-Radom-Kielce-Kraków)
- S-74 (Piotrków-Kielce-Opatów-Nisko-Rzeszów)
- Nr-42 do standardu GP (Skarżysko-Kamienna-Starachowice-Ostrowiec Św-Opatów)

mosty przez Wisłę:

budowa nowych:

- Połaniec
- Sandomierz

modernizacja istniejących:

- Szczucin
- Nagnajów
- Annopol

linie kolejowe

- Linia kolejowa nr 8 - modernizacja

Zarząd Województwa wyraża zaniepokojenie brakiem realnych instrumentów pozwalających na poprawę konkurencyjności województwa świętokrzyskiego. Zamiar wspierania selektywnie wybranych ośrodków metropolitalnych uważanych za lokomotywy rozwoju nie jest zharmonizowany z tworzeniem instrumentów umożliwiających sprzężenie zwrotne w postaci dyfuzji impulsów gospodarczych wychodzących z obszarów metropolitalnych do pozostałych regionów.

Stopień realizacji celów zapisanych w NPR będzie zależał w dużej mierze od zaprogramowanego systemu realizacyjnego i zaproponowanych instrumentów finansowych, których uszczegółowienie nastąpi w dokumentach operacyjnych.

Niezależnie od tego czy środki na rozwój wydawane są regionalnie czy sektorowo ich efekty dotyczą określonej przestrzeni regionalnej. Środki dostępne na określonym obszarze tworzą efekt synergii (skali). Dlatego też nie mogą być bilansowane tylko w ramach pojedynczych programów.

Podstawowym zagadnieniem staje się więc alokacja środków pomiędzy sektorowe programy operacyjne i pomiędzy regiony. Algorytm alokacji środków nie pojawia się w

trakcie dyskusji nad NPR, ale jest tym szczególnym czynnikiem, który przesądzi czy wypracowana wizja rozwoju regionu będzie miała rzeczywiste szanse urzeczywistnienia.

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego oczekuje, że algorytm alokacji środków zaplanowanych w NPR pomiędzy sektorowe programy operacyjne oraz pomiędzy województwa uwzględni rzeczywiste różnicowania poziomu rozwoju regionów i podregionów, adekwatność skali przydzielanych środków do skali obszarów problemowych, wielkości progowe niezbędne dla osiągnięcia zamierzonych celów.

Udział procentowy środków przeznaczanych dla województw najsłabiej rozwiniętych nie może być niższy niż wynikający z obecnie stosowanego algorytmu.

Bardzo ważnymi dla regionów dokumentami są więc Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego oraz Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju. Zapisy tych dokumentów jednoznacznie wskazują na niedostrzeganie z poziomu krajowego problemów rozwojowych województwa świętokrzyskiego. Zarząd Województwa wyraża zaniepokojenie pomijaniem regionu świętokrzyskiego przy formułowaniu kierunków działań i obszarów docelowych w ramach celu drugiego NSRR istotnych z punktu widzenia państwa a operacjonalizowanych w ramach 17-go programu regionalnego „Spójność i konkurencyjność regionów”. We wstępnym projekcie dokumentu sformułowano 13 takich kierunków, z czego świętokrzyskie dostrzeżono tylko w dwóch kierunkach.

Zarząd Województwa oczekuje zweryfikowania wyodrębnionych w dokumencie ponadwojewódzkich struktur funkcjonalno-przestrzennych oraz obszarów problemowych. Postuluje o kompleksowe ujmowanie obszarów problemowych, a nie jak to zaproponowano na podstawie jednej cechy.

Na terenie województwa nagromadziło się wiele negatywnych zjawisk utrudniających prawidłowy rozwój regionu, związanych z: niską dostępnością komunikacyjną, niedoborami infrastruktury technicznej, problemami demograficznymi i rynku pracy, nie zrównoważonym rozwojem przemysłu oraz strukturalnymi problemami obszarów wiejskich i rolnictwa, niedoborami kapitałowymi w przedsiębiorstwach, samorządach terytorialnych oraz gospodarstwach domowych, niewystarczającą bazą materialną ośrodka akademickiego, niedostateczną bazą turystyczną, słabo rozwiniętą siecią otoczenia biznesu.

Trudno zaakceptować fakt, że województwo świętokrzyskie zaliczane do najsilniej zarysowanych obszarów problemowych Polski nie znajduje wsparcia w krajowej polityce regionalnej.

Podobnie zawarte w kolejnej wersji aktualizacji KPZK zasady zagospodarowania przestrzennego kraju należy w dalszym ciągu uznać za niekorzystne dla województwa świętokrzyskiego, gdyż nie tworzą dostatecznych szans zmniejszenia dystansu do województw przodujących i mogą spowodować dalszą marginalizację regionu nie tylko w przestrzeni europejskiej ale i krajowej. Niestety nie mamy podstaw przypuszczać, że zakładany mechanizm dyfuzji bodźców rozwojowych z sąsiednich metropolii obejmie nasze województwo, bowiem nie uzyskało ono równoważnego wsparcia krajowego w tych obszarach zagospodarowania, które mogą być atrakcyjne dla napływu kapitału zewnętrznego (np. infrastruktura drogowa i kolejowa, niektóre obszary usług na rzecz dużych metropolii). Potwierdza to fakt, że poza ujętymi wcześniej dwoma drogami ekspresowymi S-7 i S-74, linią kolejową LHS, linią energetyczną 400 kV Kielce – Bełchatów oraz korytarzem ekologicznym Doliny Wisły - świętokrzyskie nie znalazło się w żadnym, liczącym się obszarze problemowym, predystynowanym do wsparcia

krajowego. Podobne wnioski nasuwają się po analizie rozwiązań szczegółowych, przyjętych w najważniejszych dziedzinach zagospodarowania.

Postuluje się ponowne przeanalizowanie koncepcji rozwoju opartej o metropole. Ośrodki miejskie – stolice regionów (dziewięć) uznane za niemetroplitalne powinny zostać zaliczone do równorzędnych ośrodków potencjalnych metropolii (w dłuższym okresie czasu). W przeciwnym razie trzy regiony: lubuski, opolski i świętokrzyski są skazywane na marginalizację i drenaż mobilnych czynników rozwoju do metropolii krajowych.

Programując rozwój województwa do roku 2020 Zarząd Województwa bierze pod uwagę kierunek zmian w polityce regionalnej Unii Europejskiej, która wyraźnie ewoluuje w stronę przesuwania akcentów z priorytetów spójności na priorytety konkurencyjności. Jeżeli więc w najbliższym okresie programowania do 2013 roku nie uda się w regionie odrobić chociaż części zapóźnień infrastrukturalnych to nie uda się zrealizować celu generalnego strategii rozwoju województwa jakim jest wzrost atrakcyjności województwa dla rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podsumowując, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego oczekuje, że w Narodowym Planie Rozwoju na lata 2007-2013, Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz Sektorowych Programach Operacyjnych zauważone zostaną potrzeby województwa świętokrzyskiego analogiczne jak potrzeby innych województw oraz w sposób wyraźny uwzględnione zostaną potrzeby regionu w zakresie:

- rozwoju ponadregionalnego układu komunikacyjnego – drogowego i kolejowego,
- wsparcia rozwoju ośrodka akademickiego

Pozostałe trudne problemy województwa będą rozwiązywane przez samorząd województwa we współpracy z samorządami lokalnymi w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego.